

LA LLEI D'ÚS I ENSENYAMENT DEL VALENCIÀ: ESTAT DE LA QÜESTIÓ

AUTOR

Lluís Aguiló Lúcia

Lletrat-Secretari General
Acadèmia Valenciana de la
Llengua

Professor Titular de Dret
Constitucional
Universitat de València

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià va ser la quarta Llei aprovada per les Corts Valencianes, després de l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana i de la celebració de les primeres eleccions a les Corts Valencianes en maig de 1983.

Prèviament a l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, les Corts Valencianes van aprovar altres tres Lleis, les quals eren des d'un punt de vista estrictament econòmic necessàries per a la posada en marxa de les institucions autonòmiques. Es tractava de la Llei 1/1983, de 28 de juliol, de pressupostos de la Generalitat Valenciana per a 1983; la Llei 2/1983, de 4 d'octubre, per la qual es declaren d'interés general per a la Comunitat Valenciana determinades funcions pròpies de les Diputacions Provincials d'Alacant, Castelló i València, precisament als efectes de la seua incorporació als pressupostos de la Generalitat; i, per últim, la Llei 3/1983, de 8 de novembre, de bases de taxes de la Generalitat Valenciana, la qual permetia al Consell dictar, com així ho va fer l'any següent, el Decret Legislatiu de 22 de desembre de 1984, pel qual s'aprovava el text articulat de la Llei 6/1984, de 26 de juliol, de bases de taxes de la Generalitat Valenciana.

El Govern valencià en la reunió del dia 29 de juliol de 1983 va aprovar el projecte de llei, el qual fou tramés a les Corts Valencianes, les quals després de les vacances parlamentàries, en la primera reunió celebrada per la Mesa el dia 17 de setembre, van tramitar este projecte de llei, acordant, de conformitat amb el seu Reglament, la seua remissió a la Comissió d'Educació i Cultura de les Corts Valencianes, per tal que iniciara la seua tramitació.

El projecte de llei va ser publicat per acord de la Mesa en el Butlletí Oficial de les Corts Valencianes núm. 9, de 17 de setembre. Esta publicació obria el termini de presentació d'esmenes, el qual finalitzà el dia 5 d'octubre. Complert este termini, van ser presentades un total de 76 esmenes, de les quals corresponien 51 al grup parlamentari popular, 22 al grup parlamentari comunista i 3 al grup parlamentari socialista. Al respecte convé recordar que la composició de les Corts Valencianes en eixa primera legislatura, després de les eleccions de maig, era la següent: hi havia 51 diputats del grup parlamentari socialista; 32 del grup parlamentari popular i 6 del grup parlamentari comunista.

Finalitzat el termini de presentació d'esmenes la Comissió d'Educació i Cultura va acordar la designació de la ponència que havia d'informar el citat projecte de llei. Esta ponència es trobava integrada pels diputats senyors José Asensi Sabater, Alfredo Cadroy Gil i Ferrán Vidal Gil, pel grup parlamentari socialista; José Cholbi Diego i Juan Marco Molines, pel grup parlamentari popular; i Vicent Zaragoza Meseguer, pel grup parlamentari comunista. Esta ponència, reunida el dia 13 d'octubre, va emetre l'informe preceptiu, el qual consistia en la sistematització de les 76 esmenes presentades, en funció de l'estructura del projecte de llei i de conformitat amb allò previst en l'article 108.1 del Reglament de les Corts Valencianes vigent en eixe moment.

El pas següent dins del procediment parlamentari era el del debat en Comissió. Convocada la Comissió d'Educació i Cultura el dia 4 de novembre, en la sala de reunions de les Corts, situada en els locals annexos, en el carrer Avellanes, número 14, de la ciutat de València, es va debatre el projecte de llei en funció de les esmenes presentades, donant com a resultat el dictamen publicat en el Butlletí

Oficial de les Corts Valencianes, dins del qual es troben incorporades les esmenes que foren acceptades o transaccionades. En total van ser acceptades 13 esmenes de les 76 presentades i 6 transaccionades. Finalitzat el debat, els grups parlamentaris disposaven d'un termini preceptiu per a poder mantenir les esmenes o presentar vots particulars. Els grups que tenien esmenes no acceptades en el curs del debat celebrat en Comissió, tenien l'oportunitat de mantenir-les per a la seua defensa davant el ple.

Així mateix, els grups parlamentaris que havien vist modificat el text del projecte de llei per la incorporació d'alguna de les esmenes i preferien el manteniment del text originari, podien a la seua vegada mantenir vots particulars.

Com a conseqüència de tot allò, el grup parlamentari popular va mantenir 27 de les 51 esmenes i presentà al mateix temps 2 vots particular; i el grup parlamentari comunista, de les 22 esmenes, va mantenir 10.

D'esta manera, el dictamen de la Comissió d'Educació i Cultura de les Corts Valencianes del projecte de llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, constava en el moment del seu debat davant el ple de dos documents diferenciats. Per una banda, el text del projecte de llei, ja amb les esmenes aprovades i incorporades com a conseqüència del debat en Comissió; i, d'altra, la relació d'esmenes i vots particulars que els grups parlamentaris desitjaven mantenir per a la seua defensa davant el ple.

A continuació és de destacar dins del procés d'elaboració i aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, el fet transcendental que els tres grups parlamentaris de les Corts Valencianes, desitjaren la celebració d'una sessió plenària fora de la seu de Saló de Corts de la Generalitat, el qual utilitzaven les Corts en aquell moment. I res millor que escollir la ciutat d'Alacant, per a la celebració de la sessió.

Concretament la Diputació d'Alacant va oferir el seu Saló de Plens, el qual per la seua amplària permetia celebrar esta important i transcendental sessió de les Corts Valencianes, que tigué lloc durant els dies 17 i 18 de novembre, en una sessió plenària on de manera monogràfica es va debatre i s'aprovà la Llei d'Ús i

Ensenyament del Valencià. El ple s'inicià a les cinc de la vesprada del dia 17 de novembre, debatent-se fins a les deu i mitja en que es va suspendre la sessió. En eixe moment s'havia arribat al debat de l'article 18.

Al dia següent a les deu del matí es va reprendre la sessió, també en el Saló de Plens de la Diputació d'Alacant, i es continuà amb el debat de la llei, el qual va finalitzar a les catorze hores quaranta minuts, amb la seua aprovació per 55 vots a favor, cap en contra i 30 abstencions.

Abans de finalitzar la sessió intervingueren en torn d'explicació de vot els portaveus dels tres grups parlamentaris i, finalment, tingué lloc una breu intervenció per part dels qui eren en eixe moment conseller de Cultura, Educació i Ciència, Ciprià Ciscar Casabán, i president de la Generalitat, Joan Lerma i Blasco.

Els precedents de la Llei 4/1983, de 23 de novembre, d'Ús i Ensenyament del Valencià, es troben en primer lloc en la pròpia Constitució Espanyola. Efectivament, l'article tercer de la Constitució, de la qual celebrarem el vint i cinc aniversari dins de pocs dies, en el paràgraf primer, després de proclamar que el castellà és la llengua oficial de l'Estat i que tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la, disposa en l'apartat segon, que la resta de llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes, d'acord amb els seus Estatuts. I afegix, a més, el paràgraf tercer d'este precepte, que la riquesa de les distintes modalitats lingüístiques d'Espanya, és un patrimoni cultural que serà objecte d'un especial respecte i protecció.

A més, la pròpia Constitució en l'article 148.1.17, estableix que les Comunitats Autònomes podran assumir competències en matèria de foment de la cultura, investigació i, si fóra el cas, ensenyament de la llengua de la Comunitat Autònoma.

Per últim, l'article 20 del text constitucional, apartat tercer, disposa una futura regulació, mitjançant llei, de l'organització i control parlamentari dels mitjans de comunicació social de dependència pública, i que ha de garantir-se l'accés a estos

mitjans dels grups socials i polítics significatius però sempre, afegix, respectant el pluralisme de la societat i les diverses llengües d'Espanya.

D'altra banda i també des de la perspectiva estatal, s'ha de recordar que durant l'etapa preautonòmica, es van dictar el Reial Decret 2.003/1979, de 3 d'agost, i la orde de desplegament de 7 de juliol de 1979, mitjançant les quals es regulava la incorporació del valencià al sistema d'ensenyament del País Valencià, normativa esta que tenint en compte l'antecedent del Decret 1.433/1975, de 30 de maig, regulador de la incorporació de les llengües natives als programes dels centres d'educació pre-escolar i general bàsica, era tot allò de caràcter transitori a l'espera de com es regulara la matèria lingüística en l'àmbit de la futura Comunitat Autònoma.

Aprovat l'Estatut d'Autonomia, per Llei Orgànica 5/1982, d'1 de juliol, la matèria lingüística fou objecte d'una regulació especial en l'article 7, el qual establia com tots sabem, el següent: 1. Els dos idiomes oficials de la Comunitat Autònoma són el valencià i el castellà. Tothom té dret a conèixer-los i usar-los. 2. La Generalitat Valenciana garantirà l'ús normal i oficial de les dos llengües i adoptarà les mesures necessàries per assegurar-ne el coneixement. 3. Ningú no podrà ser discriminat per raó de la seua llengua. 4. S'atorgarà especial protecció i respecte a la recuperació del valencià. 5. La llei establirà els criteris d'aplicació de la llengua pròpia en l'administració i en l'ensenyament. 6. Mitjançant una llei es delimitaran els territoris en els quals predomine l'ús d'una i d'altra llengua, així com els que puguem exceptuar-se de l'ensenyament i l'ús de la llengua pròpia de la Comunitat.

La Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià consta de 37 articles, estructurats en un títol preliminar i cinc títols que porten les rúbriques de l'ús del valencià, del valencià en l'ensenyament, de l'ús del valencià en els mitjans de comunicació social, de l'actuació dels poders públics i dels territoris predominantment valenciano-parlants i castellano-parlants. A més n'hi ha tres disposicions transitòries, una disposició derogatòria i dos disposicions finals.

Pel que fa al títol preliminar en ell es fan les declaracions programàtiques i es perfilen els objectius que té la llei. El títol primer regula l'ús oficial del valencià en l'administració pública. S'establix la redacció i publicació bilingüe de les lleis que aproven les Corts Valencianes i la plena validesa de les actuacions administratives i forenses realitzades en valencià. Es faculta a tot ciutadà a usar i exigir la llengua oficial elegida en llurs relacions amb l'administració pública, inclosa la instància judicial.

El títol segon disposa la obligatorietat de la incorporació del valencià a l'ensenyament de tots els nivells educatius, tret dels territoris castellano-parlants en els quals la incorporació es farà de manera progressiva, en l'atenció a la particular situació sociolingüística. A més el valencià i el castellà són declarades llengües obligatòries en els plans d'ensenyament dels nivells no universitaris i també s'establix que el professorat haurà de conèixer les dos llengües oficials amb previsió de l'adaptació dels plans d'estudis per a la capacitat deguda.

El títol tercer reconeix el deure que tots els ciutadans tenen de ser informats pels mitjans de comunicació social tant en valencià com en castellà i a utilitzar indistintament ambdues llengües quan hagen d'usar-les i s'atribuix al Consell la promoció i la utilització del valencià en estos mitjans vetlant per una adequada presència del valencià en aquells qui depenguen directament de la Generalitat.

El títol quart contempla l'actuació dels poders públics en el foment de la utilització del valencià en les activitats administratives, així com el seu coneixement per funcionaris i empleats públics. Es preveu la possibilitat de bonificacions fiscals als actes i manifestacions relacionats amb el foment i divulgació i extensió del valencià. Es contempla la concertació d'acords amb l'administració de justícia per a la utilització del valencià en els jutjats i tribunals i amb l'administració de l'Estat per a l'ús en els registres no subjectes a la competència de la Generalitat Valenciana. S'atribuix al Govern valencià la direcció tècnica i la coordinació del procés d'aplicació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.

Per últim, el títol cinqué, conté la determinació dels territoris predominantment valenciano-parlants i castellano-parlants als efectes de l'aplicació del poder de la llei, sense perjudici que es puga procedir a una revisió i sense que siga obstacle perquè qualsevol ciutadà de la Comunitat Valenciana puga fer efectiu el dret a conèixer i usar el valencià. Per a la inclusió dels termes municipals en cada zona lingüística s'ha pres com a base el mapa i la relació de poblacions confeccionades per l'Institut de Filologia Valenciana, el qual en eixe moment funcionava conjuntament en les Universitats d'Alacant i de València.

Per que fa al desenrotllament de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, s'ha d'indicar que no han sigut molts els decrets que des de la seua aprovació han vingut a posar en marxa a este primer nivell de l'ordenament jurídic valencià per baix de la pròpia Llei els capítols necessaris per aplicar-la.

El títol primer de la Llei, que acabem de veure, l'ús del valencià, s'ha d'indicar el Decret 178/1988, de 15 de novembre, pel qual s'establix la composició i les funcions de la comissió interdepartamental per a l'aplicació de l'ús del valencià, el qual a la seua vegada fou modificat pel Decret 115/1992, de 20 de juliol.

D'altra banda hi ha que destacar el Decret 47/1989, de 4 d'abril, pel qual es regulen les funcions, composició i organització de la Junta Qualificadora de Coneixements del Valencià, el qual també fou modificat puntualment pel Decret 115/1992, de 20 de juliol, que he citat anteriorment.

Per que fa al Títol segon de la Llei, referent al valencià en l'ensenyament, per una banda està el Decret 79/1984, de 30 de juliol, sobre aplicació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià en l'àmbit de l'ensenyança no universitària de la Comunitat Valenciana; i el Decret 107/1984, d'1 d'octubre, pel qual es modifica parcialment el contingut de l'article 1, apartat 3, d'este Decret.

D'altra banda l'article 5, de la Llei 1/1995, de 20 de gener, de Formació de Persones Adultes, i el Decret 220/1999, de 23 de novembre, pel qual es regulen els programes formatius que figuren en la Llei abans citada, és el que bé també a introduir el

valencià en els programes d'alfabetització i programes per adquirir i actualitzar la formació bàsica de les persones adultes de cara a l'obtenció del graduat i d'educació secundària.

També en matèria d'educació trobem el Decret 62/2002, de 25 d'abril, pel qual es regula l'acreditació dels coneixements lingüístics per a l'accés i la provisió de llocs en la funció pública docent no universitària a la Comunitat Valenciana.

Fora de l'àmbit jurídic estrictament valencià no podem oblidar els articles 35, apartat d), i 36, de la Llei 30/1992, de 26 de novembre, de l'Estat, de *Régimen Jurídico de las Administraciones Públicas y del procedimiento administrativo común*, a la seua vegada modificada per la Llei 4/1999, de 13 de gener, en la qual estableixen estos dos preceptes el següent:

Pel que fa a l'article 35.d), diu que els ciutadans en les seues relacions amb les administracions públiques tenen, entre altres, el dret a utilitzar les llengües oficials en el territori de la seua Comunitat Autònoma, d'acord amb la previsió de la resta de l'ordenament jurídic.

I per la seua part, l'article 36 diu que la llengua dels procediments tramitats per l'administració general de l'Estat, serà el castellà. I afegix, així i tot, els interessats que es dirigeixen als òrgans de l'Administració General de l'Estat en el territori d'una Comunitat Autònoma, podran utilitzar també aquell que siga cooficial en ella. En este cas, el procediment es tramitarà en la llengua elegida per l'Estat. Si concorren diversos interessats en el procediment, i hi ha discrepància sobre la llengua, el procediment es tramitarà en castellà, si bé els documents o testimonis que es requerisquen dels interessats s'expediran en la llengua elegida per ells.

Pel que fa als procediments tramitats per les administracions de les Comunitats Autònomes, i de les entitats locals, l'ús de la llengua s'ajustarà a allò previst en la legislació autonòmica corresponent.

Per últim, estableix este article 36 que l'administració pública instructora haurà de traduir al castellà els documents, expedients o parts d'ells que hagen de produir efectes fora del territori de la Comunitat Autònoma, i els documents dirigits als interessats que així ho sol·liciten expressament. A més, s'afegeix per últim, que si han de tindre efecte sobre el territori d'altra Comunitat Autònoma, on siga cooficial aquella mateixa llengua diferent del castellà, no serà necessària la seua traducció.

D'altra banda s'ha de destacar també el Decret 145/1986, pel qual s'estableix la normativa general de senyalització de vies i servicis públics, de tal manera que es rotularan en valencià la senyalització de les autopistes, carreteres, camins i estacions ferroviàries i d'autobusos, ports comercials, de refugi i esportius, dependències de servicis d'interés públic que depenguen de la Generalitat Valenciana, de les entitats locals radicades en la Comunitat Valenciana i dels servicis que estes gestionen i que, a més, la retolació es realitzarà també en castellà.

A tot aquest desplegament normatiu mitjançant decrets, s'ha d'afegir després una gran quantitat d'ordes i resolucions que al llarg d'estos vint anys s'han anat dictant per a aplicar ja de manera directa al ciutadà i als col·lectius socials en tots els àmbits la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià. Per exemple, jo destacaria l'Orde de 6 de juny de 1986, que és la primera que pel que fa referència a les ensenyances mitjanes en matèria de l'àrea d'experiències introdueix l'ensenyament en valencià, no del valencià. Per tant fou un canvi qualitativament important, ja que fins eixe moment tot el que havia sigut realitzat en l'àmbit de l'ensenyament era la regulació i introducció de l'ensenyança del valencià com assignatura. Amb esta orde de 6 de juny de 1986, es donà un pas important al introduir-se ja allò que és com tots sabem comú en l'àmbit educatiu, és a dir, la possibilitat no solament d'estudiar el valencià, sinó d'estudiar en valencià.

Ara bé, si en 1983 amb l'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia, s'aprojava la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, esta decisió política ha tingut posteriorment continuïtat en el que és en estos moments el complement legal necessari per a una

Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, com és l'existència de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Per això, quinze anys després d'aprovar-se la Llei, les forces polítiques amb representació parlamentària en la seua immensa majoria, com anem a veure, adoptaren la iniciativa d'elaborar una proposició de llei, la qual acabà convertint-se en la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

L'origen d'esta Llei es troba en la resolució adoptada el 17 de setembre del 1997 per les Corts Valencianes, els quals sol·licitaren del Consell Valencià de Cultura que dictaminara sobre les qüestions lingüístiques valencianes. Des d'eixe moment, el Consell Valencià de Cultura inicià els seus treballs interns, els quals el dugueren a emetre el seu dictamen de 13 de juliol de 1998, en el qual s'analitzava la situació social del valencià i el seu ús, amb especial incidència en el procés de normalització lingüística que es va dur a terme mitjançant les normes ortogràfiques denominades de Castelló, aprovades en 1932.

El Consell Valencià de Cultura va obrir un període de recepció d'escrits i visites que es tancà el 28 de febrer de 1998, i una fase d'audiències a diverses institucions i entitats, convidades a comparèixer davant el Consell mitjançant un escrit firmat pel seu president. Estes institucions i entitats foren invitades a elaborar un document escrit, a més de comparèixer un dia concret per a declarar verbalment tot allò que consideraren oportú sobre la qüestió.

Es tractava de que el Consell Valencià de Cultura a l'hora d'emetre el dictamen tinguera en compte el conjunt d'opinions i raonaments externs així rebuts i era necessari igualment que restara constància pública d'allò. Per això el dictamen va acompanyat d'un annex de vuit toms, en els quals figuren el conjunt de les opinions i escrits aportats per les institucions i entitats rebudes amb les característiques descriptives de cadascuna d'estes institucions i entitats.

En el dictamen s'incidia en el nom, naturalesa i codificació del valencià, insistint que el valencià és la llengua pròpia dels valencians i eixe terme ha de ser utilitzat en el marc institucional sense que tinga caràcter exclouent i referint-se directament en el dictamen a que la citada denominació de “valencià” no ha de qüestionar denominacions altres, com “llengua pròpia dels valencians”, “idioma valencià” o altres avalades per la tradició històrica valenciana, l'ús popular o la legalitat vigent i, al mateix temps, es reconeixia en el dictamen que “el valencià és l'idioma històric i propi de la Comunitat Valenciana” i que “forma part del sistema lingüístic que els corresponents Estatuts d'Autonomia dels territoris hispànics de l'antiga Corona d'Aragó reconeixen com a llengua pròpia”.

En suma, el dictamen del Consell Valencià de Cultura vingué a avalar les Normes de Castelló de 1932 -de les quals acabem de celebrar el seu 75 aniversari-, com un fet històric que va constituir i constituïxen un consens necessari. Com a conseqüència de tot allò, el dictamen proposava com a conclusió la creació d'un ens de referència normativa del valencià, amb els principis abans indicats i amb les següents característiques: que tinguera personalitat jurídica pròpia; amb independència funcional i pressupostària; que tinguera capacitat per a determinar la normativa en matèria lingüística i que eixa normativa fora la vinculant per a les administracions públiques, el sistema educatiu, els mitjans públics de comunicació i altres entitats o òrgans de titularitat pública, o que compten amb finançament públic; que els seus membres foren un total de 21 nomenats per deu anys i que les vacants es pugueren produir per renovació o altres motius, cobrint-se per cooptació interna; que els membres inicials foren elegits per una majoria de dos terços de les Corts Valencianes; i que al menys dos terços dels seus membres foren experts en valencià amb una acreditada competència científica i acadèmica; i, finalment, que tingueren relacions horitzontals amb les diverses entitats normatives de les altres llengües de l'Estat.

Emparant-se en este dictamen, els grups parlamentaris popular, socialista i dins del grup mixt, els diputats de Nova Esquerra, van presentar una proposició de llei davant les Corts Valencianes, la qual fou tramitada de manera inusual l'estiu de 1998, en plenes vacances parlamentàries, i incloent-se en la primera sessió plenària que es

celebrà el dia 2 de setembre, el debat i aprovació d'esta Llei que venia, com dic, a complimentar i culminar el procés iniciat per la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià.

Així doncs, ens trobem amb un acord polític important sobre una qüestió que venia dividint i enfrontant als valencians des de feia molts anys i front a la qual, a partir del debat de política general celebrat en setembre de 1997, s'obria la porta per tal d'arribar a este acord històric.

L'Acadèmia Valenciana de la Llengua apareix regulada com una institució de la Generalitat de caràcter públic, personalitat jurídica pròpia, i que té com a funció determinar i elaborar, si és procedent, la normativa lingüística de l'idioma valencià, així com vetlar pel valencià partint de la tradició lexicogràfica, literària i la realitat lingüística genuïna valenciana, així com de la normativització consolidada, a partir de les denominades Normes de Castelló. Per tant, la Llei ja des de els seus primer articles assumix plenament les indicacions del Consell Valencià de Cultura. L'article quart estableix clarament que els principis i criteris que han d'inspirar la creació de l'Acadèmia són el que es desprenen del dictamen aprovat pel Consell Valencià de Cultura el 13 de juliol de 1998 i que ha sigut incorporat al preàmbul de la Llei.

La Llei estableix per tant, segons tots estos principis, les competències i funcions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, així com la seua composició en base a uns criteris que apareixen en el dictamen del Consell Valencià de Cultura. L'aspecte més important és que eixos 21 acadèmics, inicialment han sigut elegits per les Corts Valencianes per majoria de dos terços i per un període de quinze anys, podent ser reelegits i que als quinze anys de l'elecció per primera vegada, els membres de l'Acadèmia procederan ja a partir d'eixe moment i per al futur per cooptació, a la renovació d'un terç dels acadèmics, de tal manera que després de la primera designació per les Corts Valencianes i per una majoria qualificada que exigeix necessàriament un acord de consens, en el futur començarà a funcionar pel que fa a la seua organització interna com qualsevol altres tipus d'acadèmia de la llengua que pot existir en altres àmbits lingüístics. A més, la Llei estableix els òrgans de l'Acadèmia, així com el funcionament d'esta.

L'article 2 de la Llei de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, establix entre les seues competències la d'elaborar i elevar al Consell de la Generalitat i a les Corts Valencianes una memòria anual, en la qual, a més d'exposar-se les activitats de la institució durant l'exercici, es recolliran les observacions i consells pertinents per a l'ús normal del valencià en qualsevol de les seues manifestacions. De conformitat amb l'article 32 de la pròpia Llei, és a la Junta de Govern a qui correspon elaborar el projecte de memòria anual de la institució i posteriorment, de conformitat amb allò establert en l'article 27, apartat b), serà aprovat pel ple de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

La disposició transitòria primera de la Llei de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, establia en el termini d'un des de l'entrada en vigor d'esta que les Corts Valencianes haurien d'elegir als primers 21 acadèmics en funció del que dispose la pròpia Llei, però este precepte no es pogué complir dins del termini establert al no arribar-se a un acord entre els grups parlamentaris de les Corts Valencianes.

Per allò, al llarg dels anys 1999 i 2000 la Llei va quedar paralitzada en la seua aplicació per falta d'acord per a la designació dels acadèmics. Fou durant l'any 2001 quan finalment es va arribar al pacte denominat "pacte de la llengua", subscrit el 14 de juny tant pel president de la Generalitat, Eduardo Zaplana, com pel secretari general del PSPV, Joan Ignasi Pla, i amb la presència dels dos grups majoritaris parlamentaris de les Corts Valencianes, Popular, Alejandro Font de Mora, i Socialista-progressistes, Joaquim Puig. Este pacte significava l'acord sobre els 21 acadèmics que, com indicarem a continuació, foren efectivament nomenats al dia següent, 15 de juny per les Corts Valencianes, mitjançant la resolució 134/V. Amb allò, quedava desbloquejada la posada en marxa de la Llei i existia a més eixe pacte per la llengua, per tal de dur a terme no sols l'entrada en funcionament de la institució, sinó un seguiment sobre el procés de normalització lingüística de la Comunitat Valenciana.

Com a conseqüència de la resolució aprovada per les Corts Valencianes, 134/V, del 15 de juny, per Decret 8/2001, de 27 de juny, el president de la Generalitat, va procedir al nomenament del 21 acadèmics, els quals prengueren possessió, quedant constituïda per tant l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, el 21 de juliol del 2001.

D'altra banda les Corts Valencianes van crear la comissió permanent no legislativa de política lingüística, encarregada de realitzar el seguiment parlamentari de les activitats de l'Acadèmia i davant la qual compareixerà periòdicament la presidenta de la institució per tal de donar compte de la memòria anual referent a les seues activitats.

Però el desplegament de la Llei d'Ús i Ensenyament del valencià ha tingut a més altres vessants importants. En primer lloc destacarem la Llei 25/1999 de l'Estat, de 8 de juliol, pel qual es declaren oficials les denominacions Alacant, Castelló i Valencià per a les províncies que integren la Comunitat Valenciana, i que fa ser aprovada per les Corts Generals i publicada en el *Boletín Oficial del Estado* núm. 161, de 7 de juliol, del citat any. En l'exposició de motius de la Llei, a més de referir-se a l'article 3 de la Constitució i el 7 de l'Estatut d'Autonomia, recorda que el títol quint de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià es referix a les zones de predomini lingüístic en castellà o en valencià. Allò va suposar una modificació en la denominació de les tres províncies valencianes, per lo qual, d'acord amb allò disposat en el Reial Decret Legislatiu 781/1986, de 18 d'abril, en el seu article 25.2, sols mitjançant una Llei aprovada per les Corts Generals pot modificar-se la denominació de les províncies. Esta Llei 25/1999, és una Llei curta de tres articles, cadascun dels quals respectivament fan referència a que la província de *Alicante* tindrà igualment la denominació d'Alacant; la província de *Castellón* també la denominació oficial de Castelló; i la província de *Valencia* tindrà igualment la denominació de València amb l'accent greu corresponent.

D'altra banda s'ha de recordar que en el moment d'entrada en vigor de l'Estatut d'Autonomia, al llarg dels anys d'existència en la nostra Comunitat des de que es van derogar els Furs i en la denominació dels municipis, dels quasi cinc-cents cinquanta municipis, en aproximadament uns dos cents trenta valenciano-parlants s'havia produït algun tipus de castellanització de la seua denominació.

De conformitat amb allò establert en la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià, al llarg d'estos vint anys, d'eixos municipis valenciano-parlants que tenien en part o totalment castellanitzat el seu nom, han recuperat la denominació valenciana aproximadament uns cent vuitanta. De manera molt puntual encara no arriba a vint municipis els que sent valenciano-parlants la denominació completa és en castellà. I en uns trenta cal fer alguna modificació puntual lingüística.

D'altra banda la Llei de creació de la Radiotelevisió Valenciana, Llei 7/1984, de 4 de juliol, mitjançant la que es crea l'entitat pública Radiotelevisió Valenciana i regulació dels servicis de radiodifusió i televisió de la Generalitat Valenciana, en l'article 2.1.d), s'establix com a primer apartat, que l'activitat dels mitjans de comunicació social de la Generalitat s'inspiraran com a primer principi en el de la promoció i protecció de la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana.

Este es per tant, el marc jurídic que ha suposat el camí començat fa vint anys en la ciutat d'Alacant amb l'aprovació de la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià fins l'actualitat.

Finalment vull fer referència al nou Estatut d'Autonomia del 2006 que ha vingut a regular més acuradament la llengua tenint en compte tant la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià com la de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Efectivament, amb el nou Estatut s'han incorporat noves referències a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua i a la regulació de la llengua, tant en el preàmbul com en nou articles de l'Estatut.

Pel que fa al preàmbul cal destacar en primer lloc que totes les institucions de la Generalitat deuen denominar-se exclusivament en valencià, de tal manera que no es pot considerar que tenen una traducció al castellà com és el cas de "Generalidad", "Consejería", "Cortes Valencianas", "Sindicatura de Cuentas", "Consejo Económico y Social", etcètera.

D'altra banda la referència que fa el preàmbul de l'Estatut a la consideració que la Comunitat Valenciana és una nacionalitat històrica, es basa en els seus arrels històrics, per la seua personalitat diferenciada, per la seua llengua i cultura i pel seu Dret Civil Foral.

Per tant, és clar que el que pretén la reforma, com diu el preàmbul, és l'impuls i desenrotllament del Dret Civil Foral Valencià aplicable, del coneixement i l'ús de la llengua valenciana, de la cultura pròpia i secular del poble valencià i dels seus costums i tradicions, és a dir, el preàmbul el que fa és decidir i concretar el fet diferencial valencià dins de l'objectiu de distingir entre aquelles Comunitat autònomes, com és la valenciana, que tenen un fet diferencial, de la resta de les Comunitats autònomes de l'Estat.

Dins d'aquest marc és important recordar que el desenrotllament legislatiu de les competències de la Generalitat en plena harmonia amb la Constitució Espanyola, procurarà la recuperació dels continguts dels Furs del Regne de València que van ser abolits per la promulgació del Decret de 29 de juny de 1707, del qual enguany celebrarem el segon centenari.

Ja des del punt de vista de la llengua i de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua caldria destacar bàsicament dos articles que són el 6 i el 41. L'article 6 regula la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i el 41 la institució que és l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Pel que fa a l'article 6 les variacions més importants que s'han produït respecte al text de l'anterior Estatut són, en primer lloc la declaració que es fa en el paràgraf primer del dit article, en el sentit que la llengua pròpia de la Comunitat Valenciana és el valencià i, d'altra banda, s'afegix també un altre paràgraf, el número 8, en què es diu que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua és la institució normativa de l'idioma valencià.

Per tant, amb esta referència dins del que diríem que és la fórmula política de l'Estatut d'Autonomia i que es conté en el seu article primer, queda perfectament establert el criteri lingüístic i la institució a la qual es dóna la capacitat de dictar i regular la normativa del valencià.

Pel que fa a l'article 41, és aquell que com a conseqüència de la incorporació de la institució a l'Estatut, diu clarament que l'Acadèmia Valenciana de la Llengua és una institució de la Generalitat de caràcter públic, que té per funció determinar i elaborar en el seu cas la normativa lingüística de l'idioma valencià i este és un aspecte molt important, possiblement el més important, pel que fa a la força que l'Estatut vol donar a la institució, ja que esta normativa és d'aplicació obligatòria a totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana. En tot cas, l'article 41 reserva ja els aspectes concrets referits al nomenament dels seus membres, funcions, facultats, estatut i duració del mandat, a una Llei que aproven Les Corts i que en estos moments és la Llei 7/1998, de 16 de setembre, de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

Fins ací els dos preceptes més importants als que fa referència el nou Estatut d'Autonomia sobre l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

A més hi ha altres aspectes d'alguna manera relacionats amb els dos que hem indicat i als que ens referirem a continuació.

En primer lloc dins del nou títol que regula els drets dels valencians i les valencianes, caldria destacar, des del punt de vista de la llengua, que l'article 9, paràgraf segon, estableix que els valencians tindran dret a dirigir-se a l'administració de la Comunitat Valenciana en qualsevol de les seues dos llengües oficials i a rebre resposta en la mateixa llengua utilitzada.

D'altra banda l'article 23, que concreta i definix quines són les institucions d'autogovern que integren i constitueixen la Generalitat Valenciana, a més de les bàsiques que són Les Corts, el President i el Consell, en este cas, i a diferència de l'Estatut del 82, queda perfectament tancada la relació de les que també formen part,

que són, a més de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, la Sindicatura de Comptes, el Síndic de Greuges, el Consell Valencià de Cultura, el Consell Jurídic Consultiu i el Comité Econòmic i Social.

Quant a estes institucions cal indicar que l'article 44.5 del propi Estatut, com a important novetat, ha establert que l'aprovació de les lleis que les regulen o la seua modificació, requerirà sempre una majoria de les tres quintes parts de Les Corts, de tal manera que un partit pel fet de tindre la majoria absoluta mai serà capaç de modificar la normativa que regula, en el cas que ens ocupa, la Llei de creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua, la qual cosa sens dubte suposa una garantia d'estabilitat i de consens de cara al futur.

D'altra banda, hi ha també preceptes que fan referència específicament al tema de la llengua i que d'alguna manera ho són en desenrotllament de l'article 6 de l'Estatut d'Autonomia. Tal és el cas, per exemple, de l'article 25.5, que diu que les lleis de la Generalitat seran promulgades en nom del Rei pel seu President i publicades en les dos llengües oficials en el "Diari Oficial de la Generalitat Valenciana" en el termini de quinze dies des de la seua aprovació i en el "Boletín Oficial del Estado". Curiosament este precepte i pel que fa a denominacions formals, ha sigut incomplert recentment al haver-se canviat el nom del "Diari Oficial de la Generalitat Valenciana" pel de "Diari Oficial de la Comunitat Valenciana".

L'article 29.4 diu que totes les normes, disposicions i actes emanats del Consell, que per la seua naturalesa ho exigisquen, seran publicats en el "Diari Oficial de la Generalitat Valenciana" en les dos llengües oficials.

Ja dins de l'àmbit del món jurídic, n'hi ha dos articles interessants que cap ressenyar. L'article 35.1 diu que a instància de la Generalitat, l'òrgan competent convocarà els concursos i oposicions per a cobrir les places vacants de Magistrats, Jutges, Secretaris Judicials, i la resta del personal al servici de l'administració de justícia, d'acord amb allò que disposa la Llei Orgànica del Poder Judicial. I s'afegix que en esta resolució es tindrà en compte la seua especialització en Dret Civil Foral Valencià i el coneixement de l'idioma valencià.

Finalment l'article 58.2 de l'Estatut estableix que els notaris hauran de garantir l'ús del valencià en l'exercici de la seua funció en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, de conformitat amb les normes de l'Estatut. I afegeix també que igualment garantiran l'aplicació del Dret Civil Foral Valencià, que hauran de conèixer, ja que aquest Dret està escrit originalment en valencià.

Per tant, podem dir que amb l'aprovació del nou Estatut s'han introduït criteris de ciència i de racionalitat en un debat improductiu i estèril que venia afectant a alguns sectors determinats de la societat valenciana des de feia alguns anys. S'ha deixat en mans d'una institució integrada per persones especialitzades i amb un currículum que ho acredita, la fixació del contingut del valencià i, el que és més important, la normativa que, com acabem d'indicar, és obligatòria per a totes les administracions públiques de la Comunitat Valenciana.